

DE ZAAK

VERMANING

OVER EEN MARKANT

AMATEURARCHEOLOOG

IN DRENTHE

Vermaning op een van zijn
vindplaatsen, juli 1977.

INHOUD

Woord vooraf | 5

Inleiding: de zaak Vermaning in een notendop | 6

1 Wonen op een schip | 18

2 In de ban van de Neanderthaler | 28

3 'Men heeft hier geen verstand van archeologie' | 42

4 Door de mand gevallen | 58

5 In staat van beschuldiging | 70

6 Vrienden verzameld, krachten gebundeld | 90

7 Vermaning en de pers | 102

8 De vakwereld gaat door | 118

9 Terugblik op de zaak Vermaning | 134

Humor | 144

Tijdslijn | 146

Noten | 148

Literatuur | 154

Vermaning op radio en televisie | 156

Illustratieverantwoording | 157

Dankwoord | 158

Dit is wat ons uiteindelijk tegenstaat aan **vervalsingen**. Niet zozeer dat ze de kopers door bedrog geld afhandig maken, hoe verwijtbaar dat ook is, maar dat ze onze grip op de werkelijkheid verminderen, ons begrip van het verleden vervormen en vervalsen. **Wat ze gevaarlijk maakt, maakt ze echter ook waardevol.** Het gevoel van woede en schaamte dat ze opwekken bij degenen die bedrogen zijn, is begrijpelijk, maar de daaruit voortvloeiende neiging om eenmaal geïdentificeerde vervalsingen weg te gooien of te vernietigen, is misplaatst. **Zelfs als fouten uit het verleden alleen maar lessen voor de toekomst zouden opleveren, zijn ze het waard om behouden en bestudeerd te worden.** Maar vervalsingen doen veel meer dan dat. Als sleutelstukken voor het begrijpen van de veranderende aard van onze kijk op het verleden, als aanjagers van de ontwikkeling van wetenschappelijke analysetechnieken, als ondermijners van esthetische zekerheden, zijn ze onze aandacht meer dan waard, en als gemakkelijke voorbeelden van de eigenzinnige talenten van generaties begaafde schurken eisen ze onze terughoudende bewondering op.

M. Jones (ed.), *Fake? The art of deception*, Londen 1990, 16.

Met Grada voor het museumschip
Palaeo-Historia, Hijkersmilde 1972.

Woord vooraf

Het is ergens in het begin van de jaren zeventig van de vorige eeuw. Het klepperen van de brievenbus in mijn ouderlijk huis laat ons weten dat de *Hoogeveensche Courant* is bezorgd. Op de voorpagina staat, vanzelfsprekend in zwart-wit, een foto van een man met een gulle lach en een wilde bos haar met golvende slagen. Zijn grote stropdas met opvallend dessin springt direct in het oog. De man houdt een vuurstenen artefact in zijn hand. Hij lacht ons bijna brutaal toe. Dit is mijn eerste ontmoeting met Drenthe's meest markante amateurarcheoloog Tjerk Vermaning, die ons en ook de rest van Nederland telkens versteld doet staan met zijn unieke, op Drentse akkers opgeraapte stenen werktuigen. Hij heeft er in 1966 zelfs de Culturele Prijs van Drenthe voor gekregen. Ik lees de artikelen die over hem verschijnen met zeer veel belangstelling. Wat moet dat toch bijzonder zijn om de Nederlandse bewoningsgeschiedenis telkens weer te kunnen verlengen. Ik droom ervan om zelf archeoloog te worden en met mijn vriendjes speur ik akkers af naar oudheidkundige vondsten. Ons beste resultaat is het vinden van een aantal pijpenkoppen.

Rond 1980, ik werk dan net bij het Drents Museum, ga ik naar het museumschip van Tjerk en zijn vrouw Grada, dat even buiten Assen ligt. Over een loopplank betreed ik het schip. Vol trots toont Tjerk zijn stenen en ook zijn grote verzameling snijmachientjes. Het ruim is overvol en het verbaast mij dat het schip het enorme gewicht aan spullen kan houden. Alhoewel men beweert dat Vermaning niet kan schrijven, plaatst hij zonder enige aarzeling zijn handtekening in mijn exemplaar van het boek *Tjerk Vermaning – steen des aanstoots* dat de journalist Ton Hulst in 1975 over hem heeft geschreven. Als ik hem bezoek, heeft Vermaning roerige jaren achter de rug: beschuldigd van het vervalsen van prehistorische artefacten (1975), vervolgens veroordeeld tot een maand voorwaardelijke gevangenisstraf (1977) en ten slotte vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs (1978). Tijdens de stafvergaderingen op dinsdagochtend krijgen mijn collega's en ik uitgebreide updates van 'de zaak Vermaning' van collega-archeologen Otto Harsema en Ger de Leeuw. Het zijn woelige tijden, met diepe verdeeldheid tussen het kamp van de Vermaning-aanhangers en het kamp van zijn 'tegenstanders'. Voor mijn archeologische collega's staat het vast: de vuurstenen artefacten zijn recent vervaardigd en horen niet thuis in onze vaste archeologische opstelling.

Het is 2018 en ik ben inmiddels directeur van het Drents Museum. Dat de gewraakte artefacten vals zijn, wordt door de academische wereld niet betwifteld. Het is mijn vurige wens om een tentoonstelling en een boek over Tjerk Vermaning te maken in onze serie 'Drentse biografieën'. Ik vraag mijn collega en vuursteenexpert Jaap Beuker of mijn wens realiseerbaar is. Jaap, zeer gedegen en altijd voorzichtig, zegt volmondig ja, voor mij de belangrijkste reden om dit project doorgang te laten vinden. Omdat we het project vanuit een historisch perspectief willen laten zien, betrekken we er nadrukkelijk ook historici bij. Het projectteam wordt gevormd door Anja Schuring, amateurhistoricus, Lou Nauta, masterstudent Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen, en conservator archeologie Wijnand van der Sanden. Zij hebben op mijn verzoek voor- en tegenstanders van weleer uitgenodigd om een zo breed mogelijke input te krijgen. Ik dank hen zeer voor hun inzet.

Harry Tupan
Directeur Drents Museum

Inleiding: de zaak Vermaning in een notendop

Op 13 mei 1975 toont Vermaning op een akker in Havelte aan
de landelijke en regionale pers hoe hij in het veld te werk gaat.

Tjerk Vermaning

In dit boek, net als in de gelijknamige tentoonstelling, staat de Drentse amateurarcheoloog Tjerk Vermaning (1929-1987) centraal. Vermaning was messen-, scharen- en grasmachineslijper maar kreeg zijn landelijke bekendheid door zijn activiteiten als amateurarcheoloog. Om geen misverstand te laten bestaan: we gebruiken de aanduiding 'amateur' hier niet in negatieve zin ('amateuristisch'), maar in de betekenis van 'niet-beroepsmatig'. We zouden ook de term hobby-archeoloog of vrijetijdsarcheoloog kunnen hanteren, maar kiezen voor de ingeburgerde term amateurarcheoloog.

In Nederland zijn duizenden amateurarcheologen actief. Van de meesten hoor je niets, die bedrijven hun hobby in stilte. Ze zoeken op geploegde akkers, kijken mee in bouwputten en inspecteren uitgebaggerde grond langs beken. Thuis documenteren ze hun ontdekkingen en vindplaatsen en leggen hun fraaiste vondsten in een vitrine. Soms schrijven ze er ook een artikel over in een tijdschrift. Bij Tjerk Vermaning ging dat anders. Toen hij zich op het archeologische toneel begaf, trok hij nadrukkelijk en luidruchtig de aandacht en bleef dat doen tot zijn overlijden in 1987, hierbij onvoorwaardelijk gesteund door zijn vrouw Grada. Na 1987 ging de commotie over zijn vondsten als een veenbrand door, tot op de dag van vandaag. Al die aandacht resulteerde in vele honderden artikelen in kranten en tijdschriften. Met name de dagbladen hebben in hun kolommen veel ruimte aan Vermanings vondsten, opvattingen en grieven geboden. En dat waren zeker niet alleen regionale kranten.

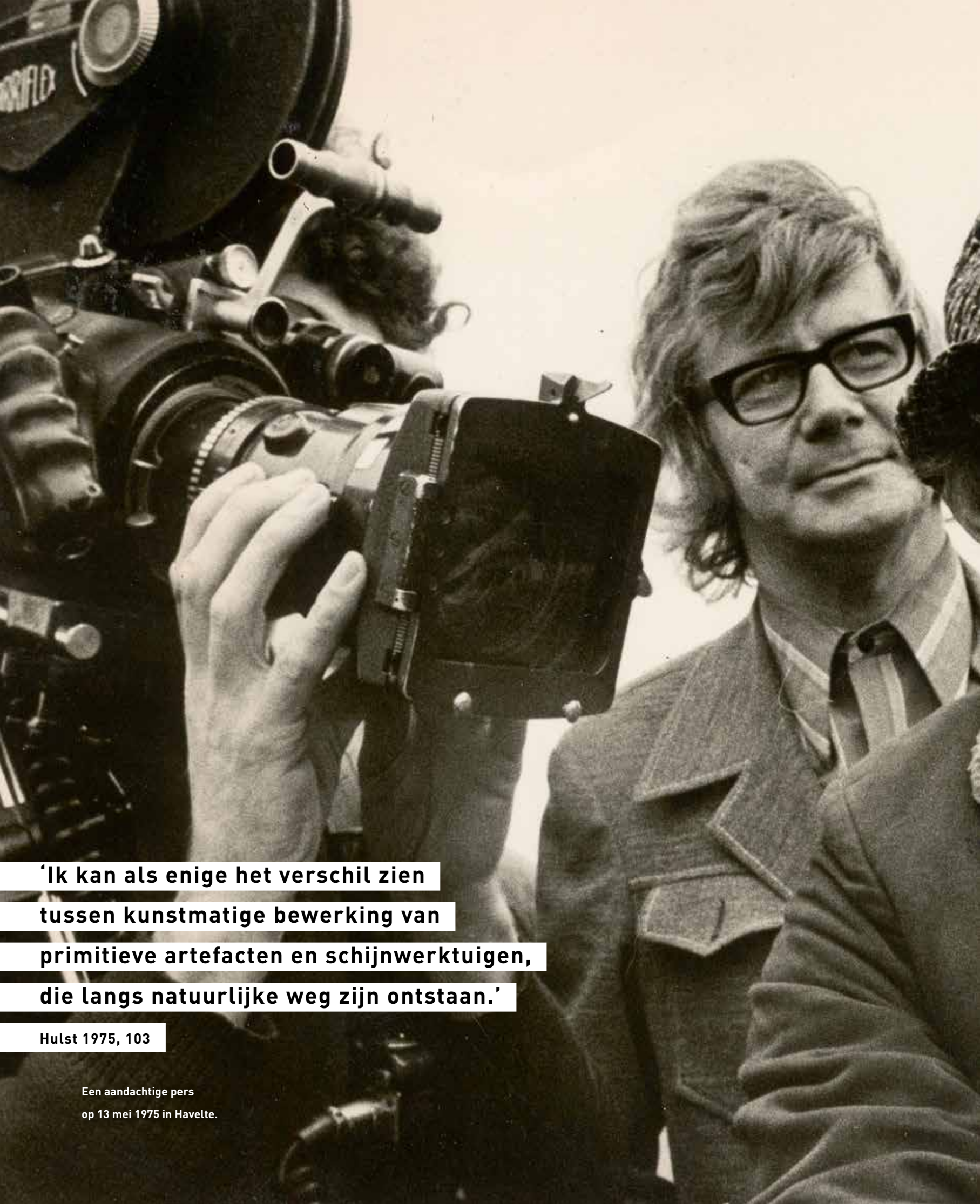
De zaak in krantenkoppen

In vele honderden, misschien wel duizenden Nederlandse huishoudens worden plakboeken met knipsels bewaard over wat op enig moment 'de zaak Vermaning' is gaan heten. Sommige mensen hebben wel vijf, zes dikke mappen met inmiddels vergeelde krantenartikelen over de Drentse amateurarcheoloog in de kast staan. Ze beslaan meer dan een halve eeuw, van het midden van de jaren zestig tot vandaag de dag. Als je die mappen doorbladert en de koppen scant, krijg je snel een overzicht van het ontstaan en het dramatische verloop van de zaak Vermaning: 'Unieke ontdekking in Drenthe. Geschiedenis door vondst met 400 eeuwen verlengd' (1965); 'Culturele prijzen 1966 uitgereikt aan (...) Tj. Vermaning (...) Daar stond 'n eenvoudige schipper die na acht jaar groot gelijk gekregen had' (1966); "'Miskend genie' deed opnieuw grote vondst' (1968); 'Amateur-archeoloog zet wetenschap voor aap. Tjerk Vermaning: eredocoraat heb ik wel 20 keer verdiend' (1972); 'Met amateurleger profs te lijf. Tjerk Vermaning wil het

archeologenrijk ondergraven' (1973); 'Archeoloog op boot in Meppel gearresteerd. Provincie Drenthe en Fries Museum: Vermaning vervalste stenen tijdperk' (1975); 'Archeoloog ontmaskerd. Unieke vondsten zelf in de grond gestopt' (1975); 'Rechtbank president in moeilijk parket. Experts oneens over stenen van Tjerk Vermaning' (1977); 'Maand voorwaardelijk voor Tjerk Vermaning' (1977); 'Strijdbijl in hoger beroep weer opgegraven. Tjerk Vermaning wil rehabilitatie' (1978); 'Vervalsing 'niet overtuigend bewezen'. Vrijspraak voor Tjerk Vermaning' (1978); 'De onderste steen moet boven in Zaak-Vermaning' (1980); "'Eerste stap op weg naar eerherstel'. Tjerk Vermaning blij met hernieuwd onderzoek' (1984); 'Onderzoek Eemster stenen Vermaning van de baan. 'Eerherstel kan ik vergeten' (1985); 'Vermaning houdt uitverkoop op antiekbeurs Emmen' (1987); 'Vermaning overleden' (1987); 'Geoloog Rijksdienst Oudheidkundig Bodemonderzoek: 'Stenen Vermaning vermoedelijk echt'' (1987) en zo gaat het eindeloos door tot de krant van 16 december 2017 met de kop 'Tjerk Vermaning weer onder de loep'. Tjerk Vermaning heeft de gemoederen binnen en buiten de archeologie en binnen en buiten Drenthe al meer dan vijftig jaar weten bezig te houden. Een amateurarcheoloog die met een paukenslag de professionele wereld benaderde, al heel snel op het schild gehesen werd en na enkele jaren van toenemende wrijving ten val kwam. Daarna kwam het nooit meer goed. Uit de kranten rijst, mede door Vermanings eigen woordgebruik, het beeld op van een geniale amateur – een Messias zelfs – die de veldkennis had die de beroepsarcheologen ontbeerden. Het klassieke verhaal van de 'gewone man' die de duurbetaalde wetenschappers te kijk zette en daarom hardhandig ten val werd gebracht. Vermaning zelf, niet wars van grote woorden, vergeleek zijn zaak met het Watergateschandaal. Zijn medestanders hielden het bij een vergelijking met de Dreyfus-affaire.

De man achter de grote woorden

In dit boek gaan we op zoek naar de man achter al die grote woorden en de opruiende krantenkoppen. Wie was Vermaning, hoe verliepen zijn jeugdijaren, hoe kwam hij in aanraking met het vakgebied dat zijn leven zou gaan beheersen en hoe waren zijn contacten met de beroepsarcheologen? Wat was er eigenlijk op zijn vondsten aan te merken? Zijn ze nu wel of niet echt? En wat hebben we geleerd van de hele affaire, met andere woorden: wat is de erfenis van Vermaning? Dat laatste is niet onbelangrijk. Toen de affaire begon in het midden van de jaren zestig was er van de laat-paleolithische jager-verzamelaars uit het staartje van de laatste ijstijd (circa 15.000 - 12.000 jaar geleden) al redelijk wat bekend, maar van hun uitgestorven voorgangers in Noord-Nederland, de

**'Ik kan als enige het verschil zien
tussen kunstmatige bewerking van
primitieve artefacten en schijnwerktuigen,
die langs natuurlijke weg zijn ontstaan.'**

Hulst 1975, 103

Een aandachtige pers
op 13 mei 1975 in Havelte.

Wel of geen vervalsing van stenen

GS Drenthe en Vermaning akkoord over onderzoek

Van een onzer verslaggevers

ASSEN — De Stichting Nederlandse Archeologie (SNA) zal op zeer korte termijn door Gedeputeerde Staten van Drenthe benaderd worden met de vraag of zij een onafhankelijke, wetenschappelijke instantie aan wil wijzen, die bij Eemster (gemeente Dwingeloo) in ongestoorde grond wil zoeken naar resten van een Mammoetjagerskamp. Dat onderzoek moet aantonen of de destijds in deze omgeving door de Drentse amateurarcheoloog Tjerk Vermaning gevonden stenen inderdaad vals zijn, zoals drs. D. Stapert van het Biologisch Archeologisch Instituut (BAI) van de Rijksuniversiteit in Groningen nog steeds met stelligheid beweert.

GS van Drenthe en Vermaning waren het gistermiddag, na ruim een uur praten, roerend met elkaar eens om de SNA voor deze zaak te benaderen. De SNA is een organisatie, waarbij alle wetenschappelijke instituten zijn aangesloten, die zich met archeologie bezig houden.

Wladimir van der Burgh

Na jaren van zwijgend toezien

GS Drenthe willen vrij Vermaning-onderzoek

Van onze verslaggevers

ASSEN — Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben na jaren zwijgend toezien te hebben nu eindelijk iets ondernomen in de zaak Vermaning. Gedeputeerde H. J. Prenger gaat volgende week aan professor dr. W. A. van Es van het Rijksinstituut voor Oudheid-

kundig Bodemonderzoek in Amersfoort vragen of zijn instituut een onafhankelijk onderzoek wil instellen bij een opgraving in Eemster.

Deze afgraving zal volgens de mensen die vechten voor eerherstel van Vermaning, bewijzen dat de stenen die Vermaning hier vond en die later vals werden verklaard, wel degelijk echt

er van een mammoetjagerskamp van de Drentse amateurarcheoloog Stapert van het Biologisch Archeologisch Instituut met stelligheid bewezen van Drenthe en Vermaning het gistermiddag, na ruim een uur praten, roerend met elkaar eens om voor deze zaak te benaderen. De SNA is een organisatie, waarbij alle wetenschappelijke instituten zijn aangesloten, die zich met archeologie bezig houden. De minister is daarvoor, maar GS denken dat het sneller resultaat geboden. GS hebben Vermaning overigens toegezegd dat de verbonden zijn aan de afgraving, voor rekening van de Drenthe komen. Vermaning was na afloop van de afgraving „redelijk tevreden”. Maar nog niks beslist, maar het blijft, dat de SNA benaderd is door de amateurarcheoloog. Vermaning had GS zelf voorgesteld om te ondigen voor de opgraving van de W. Van Es.

„De stenen zijn echt. Eenmaal bewezen, eens zullen andere mensen afzienbare tijd, binnen een zelfde concentratie met dezelfde selen vinden.” Begin februari 1977 riep de Drentse amateur-archeoloog Vermaning deze waarschuwend nadat het openbaar minstens maanden cellulaire opsluiting ondergaan wegens oplichting.

Onderzoek Eemster stenen Vermaning van de baan

Boosheid over brief van vijf leden uit Emmen

D'66: Geen actie voor Vermaning

Oorlog in archeologisch Nederland

„Tjerk Vermaning is onschuldig veroordeeld”

„De stenen zijn echt. Eens zal het worden bewezen, eens zullen andere amateurs binnen afzienbare tijd, binnen korte tijd, eenzelfde concentratie met dezelfde verschijnselen vinden.” Begin februari 1977 riep de Drentse amateur-archeoloog Tjerk Verma-

ning van prehistorische voorwerpen. Asser rechtbank vonniste de „Van Es”-stenen van de „archeologie” later in maart, voorwaardelijk. De kans bestaat dat Vermanings vordering van toen, nu lijkt uit te komen.

„Eerherstel kan ik vergeten”

Van onze verslaggever Jan Wierenga

ASSEN — Het onderzoek bij Eemster naar de echtheid van de prehistorische vondsten van de Asser amateur-archeoloog Tjerk Vermaning gaat definitief niet door. Vermaning had gehoopt dat het onderzoek, uitgevoerd door beroepsarcheologen en betaald door de provincie Drenthe, zou uitwijzen dat hij geen vervalsers is.

Gedeputeerde H. Prenger heeft gisteren een streep gehaald door de hele operatie. Prenger vindt dat de onderzoekers op onaanvaardbare wijze worden tegengewerkt en na maanden heen en weer gepraat over de te volgen werkwijze is zijn geduld nu definitief op.

Vermaning reageerde zeer teleurgesteld. „Een tweede kans krijg ik nooit weer en dus ver- met eigen ogen te kunnen zien wat er precies in de grond zit en of dat overeenkomt met wat Vermaning altijd heeft gezegd.

„VERMANING HELPEN is frustrerend”

waarden bestaande materiaal is echter meer in het bezit van Vermaning hij verkocht het aan drie personen. Die hebben geen verandering in de onderzoekers e-

2

In de ban van de Neanderthaler

Vermaning op de plaats
waar hij in 1965 twee
mammoetjagerskampen
ontdekte. Op de achtergrond
de televisietoren van
Hoogersmilde.

Boven: de 12,3 cm lange vuistbijl van Wijnjeterp, Friesland, is de eerste midden-paleolithische vondst in Noord-Nederland (1939).

Links: Tjerk Vermaning met achterop zijn brommer grasmaaiers en heggenscharen om te slijpen.

Vreugdetranen

In het voorjaar van 1964 leek het dan toch raak te zijn. Vermaning was er opnieuw van overtuigd dat hij eindelijk zijn doel had bereikt. Het kwam goed uit dat Bohmers toch al een keer bij Vermaning op bezoek wilde komen in verband met diens vondsten op het Koeland. Op 5 mei togen Van der Waals en Bohmers naar de Witte Wijk. Vermaning was razend enthousiast over zijn nieuwe ontdekkingen en sprak zelfs al van een Smilde-cultuur. Ook nu duurde het een eeuwigheid voor Bohmers met een oordeel kwam: negatief, behalve één stuk dan, waarbij wellicht een bepaalde techniek uit het Moustérien was gebruikt, de Levallois-techniek. Misschien moest Vermaning nog eens beter zoeken op die akker. Vermaning zelf dacht dat Bohmers dat alleen maar zei om van die lastpak van een Vermaning af te zijn.¹⁷

In januari 1965 ging Vermaning toch maar weer eens kijken op de plek. Die lag op ongeveer 200 meter van de televisietoren in Hoogersmilde. Ter bestrijding van de aardappelmoehed had boer Willem Vos dat najaar de akker gediëpploegd. Daardoor waren stukken keileem naar boven gekomen en ook een heleboel zwerfstenen. Het had al weken geregend en het was een grote blubberbende op de akker, maar Vermaning moest en zou naar dat ene punt. Op sommige plekken zakte hij tot zijn knieën weg. Later herinnerde hij zich dat zijn hart het bijna begaf toen hij daar drie vuistbijlen, een stuk of wat schaven, schrapers en een prachtige speerpunt ontdekte. 'Ik heb ze in mijn hand genomen en ik heb gejanct van vreugde'.¹⁸

Eigenlijk had hij toen moeten stoppen, de plek markeren en zijn vondst melden bij het museum. Maar Vermaning was te vaak teleurgesteld geweest en hij meende zeker te weten dat Bohmers en Van der Waals toch niet zouden komen kijken. Daarom wilde hij eerst zelf maar eens in de bodem kijken. Van boer Vos kreeg hij toestemming om te graven en mocht hij de stenen zelfs houden. Vos had er toch alleen maar last van. Na een half uur graven had Vermaning al dertig artefacten gevonden.¹⁹

Toen kwam het besef dat hij niet erg verstandig bezig was. Wetenschappers houden er niet zo van als een vindplaats wordt verstoord. Die willen zelf zo nauwkeurig mogelijk de voorwerpen opgraven. Gelukkig had hij alleen nog maar gegraven in omgeploegde grond, de harde laag keileem daaronder had hij met rust gelaten. Hij ging naar huis, haalde een oud sinaasappelkistje uit elkaar, maakte latjes met teksten als 'vuistbijl', 'schrapper', 'afslag' et cetera en markeerde de vindplaatsen. Al met al lagen de stenen op een oppervlakte van zo'n drie bij drie meter, 'dus precies de afmetingen van een mammoetkadaver'.²⁰ Vermaning was ervan overtuigd dat hij op een kamp van mammoetjagers was gestuit.

Dat dit de plek was waar ze het beest hadden geslacht en de werktuigen achtergelaten. De volgende dag vond hij honderd meter verderop nóg zo'n kamp.²¹

Een vondst met vérstrekkende gevolgen

Overlopend van enthousiasme gingen Tjerk en Grada met een boodschappentas vol met vuistbijlen en andere werktuigen netjes in krantenpapier verpakt naar Van der Waals om hun 'Smilde-cultuur' te laten zien. De conservator was helemaal perplex en kon het nauwelijks geloven. 'Ik heb hem gezegd dat als ik niet wist dat hij de zaak gevonden had, ik niet geloofd zou hebben dat deze vondst echt was'.²² Van der Waals besepte direct dat het hier ging om een vondst met vérstrekkende gevolgen. 'Dit was een hele concentratie vuistbijlen met daarbij passende afslagen. Die konden daar alleen terechtgekomen zijn als de Neanderthalers hier echt geleefd hadden'.²³ Juist omdat het zo'n belangrijke vondst was, hield Van der Waals zich tegenover Vermaning op de vlakke. Hij wilde eerst weten wat Bohmers ervan vond.²⁴

Het duurde nog ruim een week, maar woensdag 27 januari 1965 gingen Bohmers en Van der Waals dan eindelijk opnieuw naar Smilde. Van der Waals had bij Bohmers aangedrongen op enige spoed. Er waren kapers op de kust 'zodat de familie Vermaning van 's morgens vroeg tot 's avonds laat de wacht houdt bij hun opgraving'.²⁵ Ze werden ontvangen met koffie, maar zodra Vermaning aan Bohmers een paar vuistbijlen had laten zien, gunde Bohmers zich geen tijd meer zijn kopje leeg te drinken. Hij wilde onmiddellijk naar de vindplaats. Bohmers gaf Vermaning een compliment voor zijn keurige markeringen. Toen sprong hij in een van de door Vermaning gegraven kuilen en begon direct te schaven. Met een schop haalde hij voorzichtig kleine plakjes keileem rondom een voorwerp weg. Vermaning vertelde er later over: 'De vondsten, meneer Vermaning, moeten onherroepelijk verschrikkelijk oud zijn, ouder dan wij ooit hebben gekend in Nederland in concentratieverband. Ik zeg, ja meneer Bohmers, maar we hebben hier dan ook te maken met een mammoetjagerskamp uit het Acheuléen, dat is duidelijk. Acheuléen, zegt hij, inderdaad, dat is het'.²⁶

Dit was de laatste keer dat Bohmers zich officieel met de vondsten van Vermaning bemoeide. Hij vertrok bij het BAI en zijn rol werd noodgedwongen overgenomen door prof. dr. Tjalling Waterbolk, sinds 1954 de opvolger van prof. Van Giffen. Waterbolk en Van der Waals lieten op 28 januari Vermanings markeringshoutjes in kaart brengen, maar moesten in verband met de nattigheid besluiten het officiële onderzoek van de vindplaats uit te stellen tot na de zomer. De beide kuilen stonden tot de rand toe vol water. Alles werd weer

vondsten Smilde.

No.: 22/1.

- - -

Aan de Heer J. D. van der Waals,
"De Vinkenbaan",
Lutsborgsweg 71,
HAREN -Gr.-

Zeer Geachte Heer Van der Waals,

Hierbij een papiertje, dat mevrouw Vermaning vanmorgen bracht. In de vaste grond denkt men nog meer te kunnen vinden en daarom is het zaak er zo gauw mogelijk heen te gaan, daarom schrijf ik U, opdat U voor maandag misschien nog een plan de campagne kunt maken. De Heer Bohmers zal door juffr. Bierma op de hoogte gebracht worden (Mevrouw Vermaning had hiertegen geen bezwaar). Er is daarom zoveel haast bij, omdat de boer het gat wil dichtgooien en er schijnen meer mensen op af te trekken, zodat de familie Vermaning van 's morgens vroeg tot 's avonds laat de wacht houdt bij hun opgraving.

DECEMBER

Z	4	11	18	25	
M	5	12	19	26	
D	6	13	20	27	
V	7	14	21	28	
L	.	15	22	29	
V	9	16	23	30	
Z	3	10	17	24	31

Geachte Vriend donderdag 22
De heer van der Waals —
spoedig de universiteit
klaar ik al twee

prima vindt bijler vrijdag 23
enige haadspijzen
grote schraabben
en efs lagen heb
opvanden uit het

Middelste caelithreem zaterdag 24
dat er ende uit - het

Riz. Wümm interglacial
het is een soort woon-ruil
met een stuk vaste bodem

Brief van De Leeuw aan zijn collega Van der Waals met het verzoek haast te maken met het bezoeken van de vindplaats in Hoogersmilde. Ook Vermaning zelf dringt aan op haast (agendablaadje). De Leeuw moet maar zo spoedig mogelijk de universiteit bellen, want het gaat niet om zomaar wat stenen. 'Het is een soort woonhuis met een stuk vaste bodem'.

Colofon

Deze publicatie verschijnt ter gelegenheid van de tentoonstelling *De zaak Vermaning* in het Drents Museum, Assen, van 8 juli 2018 t/m 13 januari 2019.

Auteurs: Wijnand van der Sanden en Anja Schuring
Vormgeving: Peggy Osinga, Osingadesign Amsterdam

Uitgave

WBOOKS, Zwolle
info@wbooks.com
www.wbooks.com
i.s.m. Drents Museum, Assen
info@drentsmuseum.nl
www.drentsmuseum.nl

© 2018 WBOOKS / Drents Museum / de auteurs

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden. Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.

© c/o Pictoright Amsterdam 2018.

ISBN 978 94 625 8272 9
NUR 682, 693

Hoofdsponsors

Sponsor

Subsidiegever

provincie Drenthe

Begunstigers

Samenwerkingspartner

Tjerk Vermaning, messen-, scharen- en grasmaaierslijper van beroep, kreeg in 1965 landelijke bekendheid door de ontdekking van een Neanderthaler-kampement in het Drentse Hoogersmilde. In de jaren daarna deed hij opnieuw spraakmakende ontdekkingen. De wetenschap was enthousiast en de kranten deden uitvoerig verslag. De gelukkige vinder verkocht zijn vondsten aan onder meer het Drents Museum en het Fries Museum.

In 1975 deed zich een dramatische ommekeer voor. De vondsten werden vals verklaard en Vermaning werd beschuldigd van oplichting. De zaak Vermaning hield de Nederlandse gemoederen tientallen jaren bezig, tot lang na de dood van de hoofdrolspeler (1987). 'De Zaak Vermaning' laat zien hoe de affaire zich ontwikkelde en welke rol de betrokken partijen speelden: Vermaning, zijn supporters, de beroepsarcheologen en de pers.

